

ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΕΦΕΣΕΩΝ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ

1028/2024

ΤΟ ΜΟΝΟΜΕΛΕΣ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

ΣΥΓΚΡΟΤΗΘΗΚΕ από τη Δικαστή Αγγελική Θωμά, Πρωτοδίκη, την οποία όρισε ο Πρόεδρος του Τριμελούς Συμβουλίου Διοίκησης του Πρωτοδικείου Αθηνών και από τον Γραμματέα Αριστοτέλη Παναγιώτου.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΕ δημόσια στο ακροατήριό του, στις 24 Φεβρουαρίου 2023, για να δικάσει την υπόθεση μεταξύ:

ΤΗΣ ΕΚΚΑΛΟΥΣΑΣ - ΕΝΑΓΟΜΕΝΗΣ: Ανώνυμης εταιρίας με την επωνυμία «ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.» (ΟΤΕ Α.Ε.), που εδρεύει στο Μαρούσι Αττικής και εκπροσωπείται νόμιμα, η οποία παραστάθηκε στο Δικαστήριο δια του πληρεξουσίου δικηγόρου της, Παναγιώτη Ηλιοπιερέα-Πιερράκου, με δήλωση, κατ' άρθρο 242 παρ. 2 ΚΠολΔ.

ΤΩΝ ΕΦΕΣΙΒΑΗΤΩΝ – ΕΝΑΓΟΝΤΩΝ: 1) [REDACTED] [REDACTED] οι οποίοι παραστάθηκαν στο Δικαστήριο δια της πληρεξουσίας δικηγόρου τους, Δήμητρας Κουφογιάννη, με δήλωση, κατ' άρθρο 242 παρ. 2 ΚΠολΔ.

Οι ενάγοντες και ήδη εφεσίβλητοι άσκησαν ενώπιον του Ειρηνοδικείου Αμαρουσίου κατά της εναγομένης και ήδη εκκαλούσας την από 5.9.2014 και με αρ. κατ. 850/2014 αγωγή τους, με την οποία ζήτησαν ό,τι αναφέρουν σ' αυτήν. Το

παραπάνω Δικαστήριο με την υπ' αριθ. 401/2017 οριστική απόφασή του, που εκδόθηκε κατά την ειδική διαδικασία των εργατικών διαφορών, έκανε δεκτή την αγωγή ως ουσιαστικά βάσιμη. Κατά της απόφασης αυτής, η εναγομένη και ήδη εκκαλούσα, άσκησε την από 12.7.2017 και με αριθμό εκθέσεως καταθέσεως 3730/327/2017 έφεσή της, αντίγραφο της οποίας κατατέθηκε στην Γραμματεία του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών με γενικό αριθμό κατάθεσης 572533/2017 και ειδικό αριθμό κατάθεσης 3054/2017, η οποία προσδιορίστηκε αρχικώς για την δικάσιμο της 20.3.2020 και, κατόπιν οίκοθεν επαναπροσδιορισμού, λόγω μερικής αναστολής των Δικαστηρίων συνεπεία της πανδημίας covid-19, για την δικάσιμο που αναφέρεται στην αρχή της παρούσας απόφασης και γράφτηκε στο πινάκιο.

**ΜΕΛΕΤΗΣΕ ΤΗ ΔΙΚΟΓΡΑΦΙΑ
ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ**

Η κρινόμενη έφεση κατά της υπ' αρ. 401/2017 οριστικής απόφασης του Ειρηνοδικείου Αμαρουσίου, η οποία εκδόθηκε κατά την ειδική διαδικασία των εργατικών διαφορών, κατ' αντιμωλία των διαδίκων, ασκήθηκε νομότυπα, εντός της κατ' άρθρο 518 παρ. 1 ΚΠολΔ προβλεπόμενης προθεσμίας, καθώς η εκκαλουμένη επιδόθηκε στην εκκαλούσα στις 26.6.2017 και η έφεση κατατέθηκε στη Γραμματεία του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου στις 18.7.2017. Επομένως, πρέπει να γίνει τυπικά δεκτή και να ερευνηθεί, κατά την ίδια ως άνω διαδικασία, το παραδεκτό και βάσιμο των λόγων της (άρθρο 533 παρ. 1 ΚΠολΔ), δοθέντος ότι, ως εκ της φύσεως της διαφοράς, δεν απαιτείται η εκ μέρους της εκκαλούσας καταβολή παραβόλου (άρθρα 495 παρ. 3 εδ. τελευταίο και 614 αριθ. 3 ΚΠολΔ).

Οι ενάγοντες και ήδη εφεσίβλητοι εξέθεταν στην αγωγή τους ότι προσλήφθηκαν από την εναγόμενη και ήδη εκκαλούσα τα έτη 1989 και 1988 αντίστοιχα, με συμβάσεις εξαρτημένης εργασίας αορίστου χρόνου, και ότι αν και εργάστηκαν κατά το χρονικό διάστημα από 1.1.2009 έως 31.12.2011 στο λογιστήριο της εναγομένης, αποκλειστικά και καθ' όλο το ωράριο εργασίας τους μπροστά σε οθόνες οπτικής απεικόνισης και εκτελούσαν όλα τα καθήκοντά τους μέσω ηλεκτρονικού υπολογιστή, η εναγόμενη δεν τους χορηγούσε, όπως υποχρεούταν εκ του νόμου, τρία δεκαπεντάλεπτα διαλείμματα ανά δίωρο, παρά τις επανειλημμένες οχλήσεις και διαμαρτυρίες των ιδίων, καθώς και του σωματείου εργαζομένων του οποίου τυγχάνουν μέλη, παρά μόνο ένα δεκαπεντάλεπτο διάλειμμα (κατ' επιτρεπτή διόρθωση της αγωγής τους δια των νομίμως κατατεθεισών προτάσεών τους ενώπιον του πρωτόδικου δικαστηρίου). Ότι κατ' αποτέλεσμα, απασχολούνταν υπερωριακά επί 30 λεπτά ημερησίως για το ανωτέρω χρονικό διάστημα και συνολικά 22 ημέρες μηνιαίως επί 11 μήνες, αφού ο 12ος καλύπτονταν από την κανονική τους άδεια, με ημερήσιο ωράριο εργασίας 7 ώρες και 40 λεπτά ή 38,33 ώρες εβδομαδιαίως. Ότι με βάση τους αναφερόμενους στο δικόγραφο τακτικούς μισθούς τους και τα αντίστοιχα ωρομίσθιά τους, δικαιούνται να λάβουν ως αμοιβή για την υπερωριακή εργασία τους η μεν πρώτη το ποσό των 16.738 ευρώ ο δε δεύτερος το ποσό των 17.353 ευρώ. Με βάση το ιστορικό αυτό, ζητούσαν, επικαλούμενοι κυρίως τις διατάξεις περί σύμβασης εργασίας και επικουρικές τις διατάξεις περί αδικαιολόγητου πλουτισμού, να υποχρεωθεί η εναγόμενη να τους καταβάλει για την παραπάνω αιτία, στην μεν πρώτη το ποσό των 15.498,67 ευρώ, στο δε δεύτερο το ποσό των 16.233,45 ευρώ, όπως στα ποσά αυτά περιορίστηκε παραδεκτά το αίτημα της αγωγής τους, νομιμοτόκως από το τέλος του έτους που καθένα επιμέρους κονδύλιο κατέστη ληξιπρόθεσμο και απαιτητό μέχρι την πλήρη εξόφληση. Το

πρωτοβάθμιο Δικαστήριο με την εκκαλούμενη απόφασή του έκανε δεκτή την αγωγή, κατά την κύρια βάση της, και ως βάσιμη κατ' ουσία. Κατά της απόφασης αυτής παραπονεείται τώρα η εναγόμενη με την υπό κρίση έφεσή της, για λόγους που ανάγονται σε εσφαλμένη ερμηνεία του νόμου και κακή εκτίμηση των αποδείξεων, ζητώντας να εξαφανιστεί η εκκαλούμενη και να απορριφθεί η αγωγή.

Με το άρθρο 1 παρ. 1 και 2 του ΠΔ 398/1994 «Ελάχιστες προδιαγραφές ασφάλειας και υγείας κατά την εργασία με οθόνες οπτικής απεικόνισης, σε συμμόρφωση με την οδηγία του Συμβουλίου 90/270/ΕΟΚ» ορίζεται ότι, το διάταγμα αυτό καθορίζει τις ελάχιστες προδιαγραφές ασφάλειας και υγείας κατά την εργασία με οθόνες οπτικής απεικόνισης, όπως αυτές ορίζονται στο άρθρο 2, και οι διατάξεις του εφαρμόζονται σε όλες τις επιχειρήσεις, εκμεταλλεύσεις και εργασίες του ιδιωτικού και δημόσιου τομέα, ανεξαρτήτως κλάδου οικονομικής δραστηριότητας στον οποίο κατατάσσονται, επιπλέον των γενικών διατάξεων για την υγιεινή και την ασφάλεια της εργασίας που ισχύουν κάθε φορά. Περαιτέρω, σύμφωνα με το άρθρο 2 αριθ. 3 του διατάγματος και για τους σκοπούς αυτού, νοείται ως: α) οθόνη οπτικής απεικόνισης «κάθε αλφαριθμητική ή γραφική οθόνη που αποτελεί τμήμα εξοπλισμού επεξεργασίας, αναπαραγωγής ή οπτικής παρουσίασης στοιχείων ανεξάρτητα από τη χρησιμοποιούμενη μέθοδο», β) θέση εργασίας «το σύνολο του εξοπλισμού που περιλαμβάνει οθόνη οπτικής απεικόνισης, εφοδιασμένο ενδεχομένως με πληκτρολόγιο ή άλλη διάταξη εισόδου δεδομένων ή/και με λογισμικό που καθορίζει τη διασύνδεση χρήστη – συσκευής, με προαιρετικά εξαρτήματα, με περιφερειακά, περιλαμβανομένων και μονάδας δισκετών, τηλεφώνου, ταλαντωτή/αποταλαντωτή, εκτυπωτή, αναλογίου για έγγραφα, καθίσματος και τραπεζιού εργασίας ή άλλης επιφάνειας εργασίας, καθώς και το άμεσο περιβάλλον εργασίας», και γ) εργαζόμενος «κάθε πρόσωπο που

απασχολείται από έναν εργοδότη με σχέση εργασίας, συμπεριλαμβανομένων των ασκουμένων και των μαθητευομένων, ο οποίος χρησιμοποιεί τακτικά και κατά ένα μη αμελητέο τμήμα της κανονικής του εργασίας, οθόνη οπτικής απεικόνισης». Σύμφωνα δε με το άρθρο 3 παρ. 1: «Στα πλαίσια της υποχρέωσης του εργοδότη, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, να έχει στη διάθεσή του μία γραπτή εκτίμηση των υφισταμένων κατά την εργασία κινδύνων για την ασφάλεια και την υγεία των εργαζομένων, ο εργοδότης προβαίνει σε ανάλυση των θέσεων εργασίας με σκοπό την αξιολόγηση των συνθηκών ασφάλειας και υγείας που παρουσιάζουν για τους εργαζομένους του, ιδίως σε ό,τι αφορά τους ενδεχόμενους κινδύνους για την όραση, τα σωματικά προβλήματα και την πνευματική καταπόνηση των εργαζομένων, λαμβάνοντας υπόψη και τα ενδεικτικώς αναφερόμενα στο παράρτημα II του άρθρου 11», ενώ με την παρ. 2 του ίδιου άρθρου ορίζεται ότι: «Οι εργοδότες οφείλουν να λαμβάνουν τα ενδεδειγμένα μέτρα για την θεραπεία των κινδύνων που διαπιστώνονται με βάση την εκτίμηση της παραγράφου 1, λαμβάνοντας υπόψη τις σωρευτικές επιπτώσεις και το συνδυασμό των διαπιστούμενων κινδύνων». Περαιτέρω, κατά το άρθρο 8: «1. Ο εργοδότης υποχρεούται να σχεδιάζει την δραστηριότητα του εργαζόμενου κατά τρόπον ώστε η καθημερινή εργασία σε οθόνες οπτικής απεικόνισης να διακόπτεται περιοδικά με διαλείμματα ή αλλαγές δραστηριότητας, που θα περιορίζουν το φόρτο εργασίας στην οθόνη οπτικής απεικόνισης σύμφωνα με το παράρτημα I του άρθρου 11» και «2. Ο εργοδότης διαβουλεύεται με τους εργαζομένους ή/και τους εκπροσώπους τους για το σχεδιασμό και την οργάνωση της εργασίας με σκοπό την ικανοποίηση των απαιτήσεων της παραγράφου 1 σύμφωνα και με το παράρτημα I του άρθρου 11», ενώ κατά το άρθρο 9 «Στα πλαίσια της διαβούλευσης και της συμμετοχής των εργαζομένων, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, οι εργοδότες ζητούν τη γνώμη των εργαζομένων

ή/και των εκπροσώπων τους και διευκολύνουν τη συμμετοχή τους, αναφορικά με τα θέματα που σχετίζονται με την εφαρμογή του παρόντος». Ωσαύτως, στο άρθρο 11 Παράρτημα Ι ορίζεται ότι «4.1. Εφόσον δεν είναι εφικτό να οργανώνεται η εργασία με τέτοιο τρόπο ώστε φυσιολογικά να μπορεί ο εργαζόμενος να την εναλλάσσει με άλλες μορφές εργασίας, είναι χρήσιμο να εξασφαλίζονται στον εργαζόμενο διαλείμματα εργασίας ανά δίωρο, ανάλογα με το είδος της εργασίας. Σε καμιά περίπτωση τα διαλείμματα αυτά δεν πρέπει να συσσωρεύονται. 4.2. Ο χρόνος απομάκρυνσης του εργαζόμενου από τη θέση εργασίας με οθόνες οπτικής απεικόνισης (είτε για διάλειμμα εργασίας είτε για αλλαγή δραστηριότητας) μπορεί να είναι έως 15 λεπτά ανά δίωρο». Από τις παραπάνω διατάξεις του Π.Δ. 398/1994, συνάγεται σαφώς, ότι προβλέπεται ως ελάχιστη προδιαγραφή ασφάλειας και υγείας κατά την εργασία με οθόνες οπτικής απεικόνισης, η διακοπή της εργασίας αυτής, είτε με αλλαγή δραστηριότητας του εργαζομένου, και μάλιστα κατά κύριο λόγο και πρωταρχικά, είτε εναλλακτικά, εφόσον δηλαδή δεν είναι εφικτή η αλλαγή αυτή, με διαλείμματα, σε κάθε δε περίπτωση ο χρόνος απομάκρυνσης του εργαζομένου από τη θέση εργασίας με οθόνες οπτικής απεικόνισης μπορεί να είναι έως 15 λεπτά ανά δίωρο. Η οδηγία 90/270/ΕΟΚ, που ενσωμάτωσε το παραπάνω Π.Δ. στην ελληνική έννομη τάξη, σύμφωνα με την άποψη που εξέφρασε το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο, λόγω προδικαστικών ερωτημάτων που του υπέβαλλε, στις 7/1/1999, το Arbeitsgericht Siegen (Λουξεμβούργο, 6ο τμήμα, 6ης Ιουλίου 2000), ερμηνεύοντας αυθεντικά τα άρθρα 1, 2 και 7 αυτής, πρέπει να ερμηνεύεται διασταλτικά, διότι σκοπεύει να διασφαλίσει καλύτερο επίπεδο ασφάλειας των θέσεων εργασίας, που περιλαμβάνει όσους απασχολούνται σε οθόνες οπτικής απεικόνισης και να εγγυηθεί την ασφάλεια και την υγεία των εργαζομένων. Οι μόνες θέσεις εργασίας που εξαιρούνται από την παραπάνω οδηγία είναι, κατά την άποψη του

Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου, μόνο εκείνες που απαριθμούνται εξαντλητικά στο άρθρο 1 παρ. 3 της οδηγίας. Η ανωτέρω οδηγία εκδόθηκε, διότι είχε παρατηρηθεί, ότι εξαιτίας του πεδίου στατικού ηλεκτρισμού που δημιουργεί η οθόνη Η/Υ, οι εργαζόμενοι επί πολλές ώρες μπροστά από αυτή, σε συνδυασμό και με τη στάση του σώματός τους, εκδήλωναν προβλήματα με τα μάτια τους. Σταδιακά, δε, οδηγούσε σε σύνδρομο γνωστό ως «Computer Vision Syndrome» (με ξηροφθαλμία, πονοκεφάλους, πόνους στον αυχένα). Συνεπώς, όπως προκύπτει, όχι μόνο από το κείμενο της ίδιας της οδηγίας 90/270/ΕΟΚ, αλλά και από την παρ. 1 του άρθρου 8 του Π.Δ. οι εργοδότες «υποχρεούνται» να εξασφαλίζουν, ότι οι εργαζόμενοι επί σημαντικό μέρος της καθημερινής τους εργασίας μπροστά σε οθόνη Η/Υ, θα έχουν τα αντίστοιχα προβλεπόμενα διαλείμματα ανά δίωρο ή θα εναλλάσσουν την εργασία τους με άλλης φύσεως εργασία, που δεν απαιτεί να βρίσκονται προσηλωμένοι στην οθόνη, και το άρθρο έχει εφαρμογή σε κάθε περίπτωση αντίστοιχου εργαζόμενου. Οι διαβουλεύσεις των εργοδοτών με τους εργαζόμενους, που αναφέρει το άρθρο στην παρ. 2, δεν αφορούν τα διαλείμματα, που είναι υποχρεωτικά (είτε ως αποχή με 15λεπτο διάλειμμα ανά δίωρο, είτε με εναλλαγή εργασίας) και δεν χρειάζεται καμία διαβούλευση, ούτε είναι ανάγκη να επικυρωθεί η ευθεία αυτή υποχρέωση με Εθνική Συλλογική Σύμβαση Εργασίας. Διότι, τότε δεν θα είχε λόγο ύπαρξης η παρ. 1 του άρθρου 8, που ορίζει ότι ο εργοδότης «υποχρεούται να σχεδιάζει...ώστε να διακόπτεται». Η διαβούλευση, που αναφέρει το άρθρο, αφορά μόνο την κατάστρωση και σχεδιασμό της εργασίας των εργαζόμενων, ώστε να επιτευχθεί η υποχρέωση των εργοδοτών, σε τρόπο που να εξυπηρετεί και τους τελευταίους. Ενώ, έχει εφαρμογή σε κάθε εργαζόμενο που εργάζεται για σημαντικό χρόνο της εργασίας του μπροστά σε οθόνη Η/Υ, διότι, ο νόμος δεν απαιτεί «αποκλειστική εργασία με χρήση οθόνης», όπως υποστηρίχθηκε

λανθασμένα, αλλά «σημαντικό χρόνο εργασίας» με αυτή. Ποιος είναι σημαντικός χρόνος ορίζεται ήδη στο νόμο, που απαιτεί την για κάθε δώρο εργασίας, εργαζόμενου μπροστά σε οθόνη, παροχή ενός δεκαπενταλέπτου διαλείμματος (βλ. σχετ. ΟΛΑΠ 31/2009, ΑΠ 1598/2012 ΤΝΠ Νόμος).

Με τον πρώτο λόγο της έφεσής της, η εκκαλούσα ισχυρίζεται ότι το Ειρηνοδικείο Αμαρουσίου ερμήνευσε και εφάρμοσε εσφαλμένα τις διατάξεις του Π.Δ. 398/1994 και του άρθρου 216 ΚΠολΔ και για το λόγο αυτό έκρινε ότι η αγωγή των εφεσίβλητων ήταν ορισμένη, ενώ εάν τις είχε ερμηνεύσει και εφαρμόσει ορθά, θα την απέρριπτε ως αόριστη, επειδή δεν αναφέρονταν σ' αυτήν: α) εάν υπήρξαν διαβουλεύσεις μεταξύ εργοδότη και εκπροσώπου των εργαζομένων ώστε να εξειδικευτεί η υποχρέωση του πρώτου προς χορήγηση του επίδικου λειτουργικού διαλείμματος, β) πως και πότε διαμαρτυρήθηκαν οι ίδιοι οι ενάγοντες ή οι εκπρόσωποι των εργαζομένων για τη μη χορήγηση των διαλειμμάτων αυτών, και γ) αν προσέφυγαν για το λόγο αυτό στην Επιθεώρηση Εργασίας. Ο λόγος αυτός τυγχάνει απορριπτέος ως μη νόμιμος, διότι, σύμφωνα με τα διαλαμβανόμενα στην παραπάνω μείζονα σκέψη, η υποχρέωση των εργοδοτών να εξασφαλίζουν ότι οι εργαζόμενοι επί σημαντικό μέρος της καθημερινής τους εργασίας μπροστά σε οθόνη Η/Υ, θα έχουν τα αντίστοιχα προβλεπόμενα διαλείμματα ανά δώρο ή θα εναλλάσσουν την εργασία τους με άλλης φύσεως εργασία, δεν χρειάζεται καμία διαβούλευση, ούτε είναι ανάγκη να επικυρωθεί η ευθεία αυτή υποχρέωση με Ε.Σ.Σ.Ε. Ούτε, άλλωστε, απαιτείται για το ορισμένο της αγωγής, αναφορά στον τρόπο και στο χρόνο τυχόν διαμαρτυρίας των εργαζομένων για τη μη χορήγηση των διαλειμμάτων αυτών προς τον εργοδότη τους, ή προσφυγή για τον ίδιο λόγο στην Επιθεώρηση Εργασίας. Επομένως, η κύρια βάση της αγωγής τυγχάνει ορισμένη και νόμιμη, στηριζόμενη στις διατάξεις των άρθρων 346, 653, 655, 659 ΑΚ, 1

έως 10 του Π.Δ. 398/1994. Έτσι που έκρινε και το πρωτοβάθμιο Δικαστήριο, ορθά εφάρμοσε τις προμνησθείσες διατάξεις, καθώς και εκείνες του άρθρου 216 ΚΠολΔ. Σημειωτέον, ωστόσο, ότι η επικουρική βάση του αδικαιολόγητου πλουτισμού είναι απορριπτέα ως μη νόμιμη, καθόσον λόγω της επιβληθητικής φύσης της, αυτή ασκείται μόνον, όταν ο δικαιούχος δεν έχει καμία άλλη αξίωση (είτε από σύμβαση, είτε από αδικοπραξία) για την ικανοποίησή του, προϋπόθεση, όμως, που δεν συντρέχει εν προκειμένω υπό τα εκτιθέμενα στην αγωγή (ΑΠ 1443/2008, ΑΠ 16/2008 ΤΝΠ Νόμος). Περαιτέρω, απορριπτέος ως μη νόμιμος τυγχάνει και ο δεύτερος λόγος της έφεσης, διότι, σύμφωνα με τα διαλαμβανόμενα στην παραπάνω μείζονα σκέψη, η υποχρέωση των εργοδοτών να εξασφαλίζουν ότι οι εργαζόμενοι επί σημαντικό μέρος της καθημερινής τους εργασίας μπροστά σε οθόνη Η/Υ, θα έχουν τα αντίστοιχα προβλεπόμενα διαλείμματα ανά δίωρο ή θα εναλλάσσουν την εργασία τους με άλλης φύσεως εργασία, δεν χρειάζεται καμία διαβούλευση, ούτε είναι ανάγκη να επικυρωθεί η ευθεία αυτή υποχρέωση με Ε.Σ.Σ.Ε.

Από την επανεκτίμηση της υπ' αριθ. 52.635/13.1.2017 ένορκης βεβαίωσης που δόθηκε για λογαριασμό των εναγόντων ενώπιον του συμβολαιογράφου Αθηνών, Νικόλαου Στασινόπουλου, ύστερα από νομότυπη και εμπρόθεσμη κλήτευση της εναγομένης (όπως αποδεικνύεται από την υπ' αριθ. 11074Δ'/11.1.2017 έκθεση επιδόσεως της δικαστικής επιμελήτριας του Εφετείου Αθηνών, Ελένης Καπότου), και από την υπ' αριθ. 71/24.1.2017 ένορκη βεβαίωση ενώπιον του Ειρηνοδίκη Αμαρουσίου που δόθηκε για λογαριασμό της εναγομένης ύστερα από νομότυπη και εμπρόθεσμη κλήτευση των αντιδίκων της (όπως αποδεικνύεται από την υπ' αριθ. 498Θ'/19.1.2017 έκθεση επιδόσεως του δικαστικού επιμελητή στο Πρωτοδικείο Αθηνών, Παναγιώτη Κουρσιβίτη) και όλων των νομίμως και με επίκληση προσκομιζόμενων εγγράφων,

αποδεικνύονται τα ακόλουθα: Οι ενάγοντες προσλήφθηκαν από την εναγόμενη με συμβάσεις εξαρτημένης εργασίας αορίστου χρόνου και εργάστηκαν ως υπάλληλοι αυτής από το έτος 1989 η πρώτη και από το έτος 1988 ο δεύτερος. Κατά το χρονικό διάστημα από 1.1.2009 έως 31.12.2011, απασχολήθηκαν στο Τμήμα Λογιστικής Παρακολούθησης στο κτίριο της εναγομένης στην Πλ. Αμερικής. Αντικείμενο της εργασίας τους αποτελούσε η καταχώριση και η άντληση λογιστικών εγγράφων των καταστημάτων Αττικής, εργασίες οι οποίες γίνονταν αποκλειστικά μέσω Η/Υ. Τα πληροφοριακά συστήματα που χρησιμοποιούσαν οι ενάγοντες ήταν τα «Ηφαιστος» και «ERP». Η συνομιλία με πελάτες, η αρχειοθέτηση των εγγράφων και η αποστολή φαξ και έκδοση φωτοαντιγράφων δεν μπορεί να θεωρηθεί εναλλαγή δραστηριότητας, έτσι όπως ορίζουν οι διατάξεις του Π.Δ. 398/1994, διότι οι υπάλληλοι βρίσκονταν και πάλι μπροστά στους υπολογιστές τους, συχνά δε απαιτείτο να ελέγξουν τις εκτυπώσεις τους πριν την αρχειοθέτηση, αντιπαραβάλλοντας το εκτυπωμένο κείμενο με αυτό του υπολογιστή. Ως εκ τούτου, αποδεικνύεται ότι κατά το ανωτέρω χρονικό διάστημα που οι ενάγοντες απασχολούνταν στο Τμήμα Λογιστικής Παρακολούθησης, καθ' όλο το ωράριο της εργασίας τους έκαναν χρήση Η/Υ, όντες μπροστά σε οθόνη οπτικής απεικόνισης. Τα ανωτέρω αποδεικνύονται από την ένορκη κατάθεση του Νικόλαου Στεφανή, ο οποίος υπήρξε συνάδελφος των εναγόντων, εργαζόμενος στο ίδιο τμήμα με αυτούς ως προϊστάμενός τους, συνεπώς έχει ίδια αντίληψη των συνθηκών εργασίας τους και γι' αυτό η κατάθεσή του κρίνεται αξιόπιστη, ενώ δεν μπορούν να τεθούν υπό αμφισβήτηση από την κατάθεση της μάρτυρα της εναγομένης, Βασιλικής Κυρίτση, επίσης εργαζομένης της, η οποία, όμως, ανέλαβε την θέση της προϊσταμένης της Υποδιεύθυνσης Εσόδων, Τιμολόγησης & Λογιστικής Παρακολούθησης Δικτύου Καταστημάτων από το έτος 2014, ήτοι πολύ μεταγενέστερα του επίδικου διαστήματος

και για το λόγο αυτό δεν είχε άμεση γνώση σχετικά με τον τρόπο εκτέλεσης της εργασίας των εναγόντων. Συνεπώς, με βάση τα ως άνω αποδειχθέντα πραγματικά περιστατικά, οι ενάγοντες εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Π.Δ. 398/1994, που εφαρμόζεται άνευ ετέρου κατά τα προαναφερθέντα, δικαιουμένων εντεύθεν του δεκαπεντάλεπτου αυτού διαλείμματος ανά δύο ώρες συνεχόμενης εργασίας, εφόσον αμφότεροι πληρούν τις νόμιμες προς τούτο προϋποθέσεις. Τα όσα δε αντίθετα ισχυρίζεται η εκκαλούσα – εναγόμενη με τους δεύτερο και τρίτο λόγους της έφεσης, και δη ότι οι εφεσίβλητοι – ενάγοντες, απασχολούμενοι σε υπηρεσία, χωρίς η δραστηριότητα μπροστά σε οθόνη να είναι συνεχής και χωρίς να καλύπτει πλήρες ωράριο, εναλλασσόμενη με άλλες δραστηριότητες που δεν απαιτούν τέτοια χρήση, δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του εν λόγω Π.Δ., αλλά και ότι εκτελώντας και άλλες εργασίες χωρίς τη χρήση Η/Υ, απολάμβαναν την απαιτούμενη διακοπή της εργασίας τους μπροστά από οθόνη οπτικής απεικόνισης και ικανοποιείται ο σκοπός του ανωτέρω Π.Δ., ώστε να μην υποχρεούται να τους παράσχει τέτοια διαλείμματα, τυγχάνουν αβάσιμα. Περαιτέρω, αποδεικνύεται ότι οι ενάγοντες, όπως προκύπτει από τον Ειδικό Κανονισμό ωρών εργασίας του Προσωπικού και δέχεται και η εναγόμενη, εργάζονταν καθημερινά, από 1.1.2009 έως 31.12.2011, χωρίς να τους παρέχονται τα τρία δεκαπεντάλεπτα διαλείμματα, που αντιστοιχούν στις ώρες εργασίας τους ανά δίωρο και προβλέπει ο νόμος, παρά μόνο ένα 15λεπτο διάλειμμα, καθώς από τις 2.7.2007 η εναγόμενη με την υπ' αριθ. 402/19/13.6.2007 βασική εγκύκλιο του Τμήματος Κανονισμού Προσωπικού της, χορήγησε και στους ενάγοντες και σε άλλους υπαλλήλους της, που εργάζονταν σε οθόνη υπολογιστή, ένα 15λεπτο διάλειμμα, αντί τριών, γεγονός το οποίο αναφέρουν οι ενάγοντες στις κατατεθείσες προτάσεις τους ενώπιον του πρωτόδικου δικαστηρίου, πλην όμως το τελευταίο τους επιδίκασε

αποζημίωση για τρία 15λεπτα διαλείμματα, αντί για δύο και θα πρέπει, συνεπώς, να γίνει δεκτός ο σχετικώς προβαλλόμενος λόγος έφεσης. Κατά τον τρόπο αυτό, εργάζονταν επί 30 λεπτά περισσότερο, εφόσον τα 15λεπτα ανάπαυλα από την εργασία τους κάθε δίωρο, τη στιγμή που η ίδια η εναγόμενη δεν προέβλεψε αλλαγή εργασίας, όπως της παρείχε ο νόμος το δικαίωμα, ήταν χρόνος, περιλαμβανόμενος μεν στο καθημερινό ωράριό τους, που όμως, δεν έπρεπε να εργάζονται. Από τη στιγμή που εργάζονταν έχουν δικαίωμα να απαιτήσουν αμοιβή, για την εργασία τους αυτή, που με βάση τον Ειδικό Κανονισμό ωρών εργασίας του Προσωπικού της εναγομένης αμείβεται ως «υπερωρία» για τις πρώτες 60 ώρες με προσαυξημένο ωρομίσθιο κατά 30%, για τις επόμενες 60 ώρες με προσαύξηση 50%, για δε τις πέραν των 120 ωρών ετησίως με προσαύξηση 75%, απορριπτομένου του σχετικώς προβαλλόμενου τέταρτου λόγου έφεσης. Ως αποτέλεσμα, για το διάστημα από 1.1.2009 έως 31.12.2011 οι ενάγοντες εργάζονταν ημερησίως για 30 λεπτά περισσότερο, που αφορά τα λοιπά δύο διαστήματα ανάπαυσης, που δεν τους χορήγησε η εναγόμενη. Έτσι, για το χρονικό διάστημα από 1.1.2009 έως 31.12.2009 εργάστηκαν 121 ώρες (30' X 22 ημέρες = 660 λεπτά : 60 = 11 ώρες X 11 μήνες, διότι το υπόλοιπο αποτελεί το χρόνο αδείας). Για το χρονικό διάστημα από 1.1.2010 έως 31.12.2010 εργάστηκαν 121 ώρες (30' X 22 ημέρες = 660 λεπτά : 60 = 11 ώρες X 11 μήνες, διότι το υπόλοιπο αποτελεί το χρόνο αδείας). Για το χρονικό διάστημα από 1.1.2011 έως 31.12.2011 εργάστηκαν 121 ώρες (30' X 22 ημέρες = 660 λεπτά : 60 = 11 ώρες X 11 μήνες, διότι το υπόλοιπο αποτελεί το χρόνο αδείας). Έτσι, οι ενάγοντες δικαιούνται: Α) Η πρώτη ενάγουσα της οποίας ο μέσος μηνιαίος τακτικός μισθός ανερχόταν κατά το έτος 2009 στο ποσό των 2.906,05 ευρώ, το έτος 2010 στο ποσό των 2.999,93 ευρώ και το έτος 2011 στο ποσό των 3.103,18 ευρώ, δικαιούται: 1) Για το έτος 2009: α) $2.906,05 : 25 \times 6 : 38,33 \times 1,30 \times$

60 = 1.419,29 ευρώ, β) $2.906,05 : 25 \times 6 : 38,33 \times 1,50 \times 60 = 1.637,64$ ευρώ και γ) $2.906,05 : 25 \times 6 : 38,33 \times 1,75 \times 1 = 31,84$ ευρώ και συνολικά 3.088,77 ευρώ, 2) Για το έτος 2010: $2.999,93 : 25 \times 6 : 38,33 \times 1,30 \times 60 = 1.465,14$ ευρώ, β) $2.999,93 : 25 \times 6 : 38,33 \times 1,50 \times 60 = 1.690,54$ ευρώ και γ) $2.999,93 : 25 \times 6 : 38,33 \times 1,75 \times 1 = 32,87$ ευρώ, και συνολικά 3.188,55 ευρώ και 3) Για το έτος 2011: $3.103,18 : 25 \times 6 : 38,33 \times 1,30 \times 60 = 1.515,56$ ευρώ, β) $3.103,18 : 25 \times 6 : 38,33 \times 1,50 \times 60 = 1.748,73$ ευρώ και γ) $3.103,18 : 25 \times 6 : 38,33 \times 1,75 \times 1 = 34$ ευρώ και συνολικά 3.298,29 ευρώ. Ήτοι, συνολικά η πρώτη ενάγουσα δικαιούται το ποσό των $(3.088,77 + 3.188,55 + 3.298,29) = 9.575,61$ ευρώ. Β) Ο δεύτερος ενάγων του οποίου ο μέσος μηνιαίος τακτικός μισθός ανερχόταν κατά το έτος 2009 στο ποσό των 3.090,98 ευρώ, το έτος 2010 στο ποσό των 3.138,40 ευρώ και το έτος 2011 στο ποσό των 3.196,90 ευρώ δικαιούται: 1) Για το έτος 2009: α) $3.090,98 : 25 \times 6 : 38,33 \times 1,30 \times 60 = 1.509,60$ ευρώ, β) $3.090,98 : 25 \times 6 : 38,33 \times 1,50 \times 60 = 1.741,85$ ευρώ και γ) $3.090,98 : 25 \times 6 : 38,33 \times 1,75 \times 1 = 33,87$ ευρώ και συνολικά 3.285,32 ευρώ, 2) Για το έτος 2010: $3.138,40 : 25 \times 6 : 38,33 \times 1,30 \times 60 = 1.532,76$ ευρώ, β) $3.138,40 : 25 \times 6 : 38,33 \times 1,50 \times 60 = 1.768,57$ ευρώ και γ) $3.138,40 : 25 \times 6 : 38,33 \times 1,75 \times 1 = 34,39$ ευρώ και συνολικά 3.335,72 ευρώ και 3) Για το έτος 2011: $3.196,90 : 25 \times 6 : 38,33 \times 1,30 \times 60 = 1.561,33$ ευρώ β) $3.196,90 : 25 \times 6 : 38,33 \times 1,50 \times 60 = 1.801,54$ ευρώ και γ) $3.196,90 : 25 \times 6 : 38,33 \times 1,75 \times 1 = 35,03$ ευρώ και συνολικά 3.397,90 ευρώ. Ήτοι, συνολικά ο δεύτερος ενάγων δικαιούται το ποσό των $(3.285,32 + 3.335,72 + 3.397,90) = 10.018,94$ ευρώ. Τα προαναφερόμενα ποσά δικαιούνται οι εφεσίβλητοι – ενάγοντες εντόκως, κατά το νόμιμο αίτημα της αγωγής, από το τέλος του έτους εντός του οποίου το κάθε κονδύλιο κατέστη ληξιπρόθεσμο και απαιτητό, διότι οι επίδικες διαφορές αποδοχών έπρεπε να καταβληθούν σε δήλη ημέρα και

συγκεκριμένα στο τέλος κάθε μήνα για ολόκληρο τον επίδικο χρόνο. Κατ' ακολουθία των ανωτέρω, η κρινόμενη αγωγή, ως προς την κύρια βάση της, αποδεικνύεται εν μέρει βάσιμη στην ουσία της, η δε εκκαλούσα - εναγόμενη οφείλει να καταβάλει στην πρώτη ενάγουσα το ποσό των 9.575,61 ευρώ και στον δεύτερο ενάγοντα το ποσό των 10.018,94 ευρώ, με το νόμιμο τόκο από το τέλος του έτους εντός του οποίου τα επιμέρους κονδύλια κατέστησαν απαιτητά και ληξιπρόθεσμα μέχρι την πλήρη εξόφληση. Μετά ταύτα, το πρωτοβάθμιο δικαστήριο, που με την εκκαλούμενη απόφασή του έκρινε ότι οι ενάγοντες εργάστηκαν υπερωριακά 45 λεπτά αντί για 30 λεπτά ημερησίως και επιδίκασε σε αυτούς για την παραπάνω αιτία τα αιτούμενα με την αγωγή τους χρηματικά ποσά, έσφαλε ως προς την εκτίμηση των αποδείξεων, όπως βάσιμα ισχυρίζεται με σχετικό λόγο έφεσης η εκκαλούσα (3^ο σκέλος του 3^{ου} λόγου έφεσης). Επομένως, πρέπει να γίνει εν μέρει δεκτή η υπό κρίση έφεση ως βάσιμη και κατ' ουσίαν, να εξαφανισθεί η εκκαλούμενη απόφαση στο σύνολό της, για το ενιαίο της εκτέλεσης, και αφού κρατηθεί η υπόθεση προς κατ' ουσίαν εκδίκαση από το παρόν Δικαστήριο (άρθρο 535 παρ. 1 ΚΠολΔ), να γίνει εν μέρει δεκτή η αγωγή, κατά τα ειδικότερα αναφερόμενα ανωτέρω, καθώς και στο διατακτικό της παρούσας απόφασης. Τέλος, τα δικαστικά έξοδα των διαδικών και για τους δύο βαθμούς δικαιοδοσίας θα πρέπει να συμψηφισθούν ενόψει της εν μέρει νίκης και ήττας αυτών (άρθρο 178 ΚΠολΔ).

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

ΔΙΚΑΖΕΙ κατ' αντιμωλία των διαδίκων.

ΔΕΧΕΤΑΙ τυπικά και εν μέρει κατ' ουσίαν την έφεση.

ΕΞΑΦΑΝΙΖΕΙ την υπ' αριθ. 401/2017 απόφαση του Ειρηνοδικείου Αμαρουσίου
(ειδική διαδικασία εργατικών διαφορών).

ΚΡΑΤΕΙ την υπόθεση και ΔΙΚΑΖΕΙ κατ' ουσίαν την από 5.9.2014 και με αριθ.
έκθεσης κατάθεσης 850/2014 αγωγή.

ΔΕΧΕΤΑΙ εν μέρει την αγωγή.

ΥΠΟΧΡΕΩΝΕΙ την εναγομένη να καταβάλλει στην πρώτη ενάγουσα το
συνολικό ποσό των εννέα χιλιάδων πεντακοσίων εβδομήντα πέντε ευρώ και εξήντα
ενός λεπτού (9.575,61) και στον δεύτερο ενάγοντα το συνολικό ποσό των δέκα
χιλιάδων δεκαοκτώ ευρώ και ενενήντα τεσσάρων λεπτών (10.018,94), με το νόμιμο
τόκο από το τέλος του έτους που κάθε κονδύλιο κατέστη ληξιπρόθεσμο και απαιτητό
και μέχρι την πλήρη εξόφληση.

ΣΥΜΨΗΦΙΖΕΙ τα δικαστικά έξοδα των διαδίκων για αμφοτέρους τους βαθμούς
δικαιοδοσίας.

ΚΡΙΘΗΚΕ, αποφασίσθηκε και δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο
ακροατήριο του στην Αθήνα στις 31 Ιανουαρίου 2024

Η ΔΙΚΑΣΤΗΣ

Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

